
Herasyenko M. From an idea to its implementation: the phenomenology of a mismatch.

The idea as a reflection of philosophical ideals a priori cannot coincide with its implementation in practical field. Its relationship with reality resembles the ratio between perpetual motion engine and the real ones. But it remains an open question about causality differences of ideas and their implementation at the level of social practice, the factors that determine the value of the differences between the capacity of an idea and its implemented segment.

Keywords: idea, socio-cultural sphere, determinants, content and formal aspects, causal relationships, semantic level, philosophical orientations.

Стояцька Г.

«ПОДОЛАННЯ МЕТАФІЗИКИ»: КОНТРОВЕРЗИ ДЕКОНСТРУКТИВІЗМУ

У статті здійснено аналіз теоретичного потенціалу деконструктивізму щодо стратегії подолання західноєвропейської метафізики. Автор намагається окреслити деконструктивізм як один з етапів генезису західної філософії, яка прагне до самооновлення, як течію, що відображає не лише філософське сьогодні, але й ґносеологічний спадок всієї попередньої філософської традиції. Окремо розглянуто проблему контраверсійності та суперечливості деконструктивізму як типу мислення, проаналізовано очевидну передчасність подібних висновків. Визначено, що потенціал деконструктивізму як філософської стратегії та типу мислення потребує свого осмислення в контексті трансформаційних перетворень сучасної філософії.

Ключові слова: деконструктивізм, подолання метафізики, логоцентризм, європейський раціоналізм, бінарні опозиції, мовлення, текст.

До деконструктивізму як до одного з найбільш резонансних сучасних філософських напрямків пильна увага науковців прикута вже близько п'ятдесяти років. Переважна більшість його концептуальних положень добре вивчена та продискутована, втім, досі неоднозначною залишається в сучасній оцінці потенціал деконструктивізму як інструменту самооновлення філософії, його уявна суперечливість стосовно центральної проблеми – подолання диктату європейської раціональності в статусі класичної метафізики та логоцентризму. Панує думка що головний ідейний натхненний та теоретик цього напрямку Жак Дерріда протягом своєї творчої діяльності змінив

власне ставлення до ролі та призначення деконструктивізму та наприкінці 80-х років ХХ століття здійснив концептуальний поворот до визнання метафізики як безумовної цінності західного типу мислення. Питання слушності подібного бачення залишається проблемою дослідження деконструктивізму на сучасному етапі і потребує його більш детального вивчення. Водночас, скепсис щодо надбань та потенціалу метафізики, спорадично характерний для всієї західної філософії з часів класичного скептицизму, на сучасному етапі розглядається, переважно, лише в площині двох концепцій ХХ століття: М. Хайдеггера [1] та Р. Карнапа [2]. Тому здійснити окремий аналіз стратегії деконструктивізму щодо цієї проблеми уявляється таким, що є на часі.

Основні концептуальні позиції деконструктивізму достатньо ґрунтовно вивчаються як в Україні, так і у західній філософській традиції. Переважна більшість досліджень присвячена аналізу мови як особливого засобу конструювання реальності та стратегії деконструкції і звільнення від системності та стереотипності сприйняття загальних значень. Мова в рамках деконструктивізму розглядається в широкій площині фазових переходів «мовлення – письмо – текст», а ряд бінарних опозицій (таких як нарративи добро/зло, духовне/матеріальне, мова/мовлення, чуттєве/інтелегібельне) як штучні обмежувачі та ієрархізатори мислення. Серед найбільш значних дослідників стратегії деконструктивізму в нашій країні слід назвати О. Соболя, В. Лук'янца, В. Ляха, С. Куцепал, Т. Гуменюк, Л. Ситниченко, М. Зубрицьку, серед закордонних фахівців Ф. Джеймсона, В. Лейча, Р. Рорті, Н. Автономову, О. Гурко, І. Ільїна, В. Подорогу, М. Рикліна. Автор цих рядків свого часу також присвятила ряд наукових робіт дослідженню явища «тексту» в деконструктивізмі як особливому полісемантичному феномену, здатному творчо формувати основний корпус філософських смислів сьогодення.

Мета статті – проаналізувати контраверсійність фундаментальних деконструктивістських принципів щодо стратегії подолання метафізики.

На тлі глобальних трансформаційних перетворень, яких зазнавала філософія у ХХ столітті, чисельних спроб ревізії всього філософського досвіду минувшини, стратегія деконструктивізму виглядає однією з найбільш радикальних. Формуючись у 60-х – 70-х роках ХХ століття в контексті загальних наукових і філософських перетворень як частина постструктуралістського дискурсу, вона, зрештою, стала потужним напрямком в рамках тієї загальної філософської рефлексії, яку

Ж.Ф. Ліотар назвав «ситуацією постмодерну» [3]. Фактично, деконструктивізм це – в певному сенсі чергова історико-філософська спроба саморефлексії, з'ясування власної суті та сенсу, етап філософської еволюції від сакрального сенсу для обраних (рання античність) через інструмент публічної дискусії (висока античність) до втаємниченості християнського досвіду в площині «людина-Бог» (Середньовіччя) та раціоналістичного натхнення Відродження і Нового часу. Весь цей шлях філософія видозмінювалась та відкривала в собі нові сутнісні боки. В ХХ столітті найбільш істотним виміром сутності філософії стало її саморозуміння як комунікативного простору. Факторами цього є безліч філософських напрямків, що зробили сенсом свого дослідження феномен мови у його найрізноманітніших проявах.

Перше і головне переконання, яке виникає на підставі системного осмислення деконструктивізму як стратегії – його цілковита позаісторичність. Деконструктивізм як течія – це взагалі не тільки наше філософське сьогодні, але й гносеологічний спадок всієї попередньої філософії. Звісно, існує корпус універсальних теоретичних підстав, що вплинули на становлення та розвитку як деконструктивізму, так і ряду інших філософських течій другої половини ХХ століття. Але всі вони, як правило, є факторами «руйнації» усталеної філософської картини світу. Ці фактори свого часу так описував британський дослідник А. Макінтайр: «На кожному етапі своєї історії західна філософія давала мислителів, які формували питання, ключові для цього етапу. У IV ст. до нашої ери це були головним чином сократичні та платонівські питання, у XII ст. – переважно августинські, у XIII – августинські та арістотелевські, наприкінці XVII – початку XVIII ст. – картезіанські, а на початку XIX ст. – кантіанські. Але що є характерним для філософії – труднощі, з якими ми стикаємося, намагаючись відповісти на етапні для неї питання, спонукають нас ставити під питання їх самі. Так, однією з вражаючих особливостей філософії ХХ століття стало те, що філософи різноманітних і, навіть, прямо протилежних напрямків одногласно заперечували систему філософії...» [4, 98].

Дійсно, починаючи з Кьєркегора, Шопенгауера, Ніцше європейська філософська думка стає на шлях радикальної переоцінки своїх цінностей. Саме тут ми мусимо шукати витоки деконструктивізму як однієї зі складових тотального оновлення, що продовжує «переоцінку» вже в контексті постструктуралістського мислення. Фактично, користуючись термінологією сучасної філософії науки, кінець 60-х в усьому світі – це період остаточно визначеного та

сформованого «філософського неklasичного ідеалу раціональності», а найсуттєвіші смисли, що вплинули на його сформованість – це, безумовно, смисли Р. Декарта, І. Канта, Ф. Ніцше, М. Гайдеггера, Л. Вітгенштейна. Навіть таке просте перерахування цих імен вже може дати можливість оцінити все те теоретичне розмаїття, яке склалось на цей момент у філософському середовищі. Не дивно, що тривале зіткнення та боротьба класичних та неklasичних філософських переконань досягли в середині століття свого фактичного апогею. До того ж, якщо додати значення досягнень Ф. де Соссюра, фактор лінгвістичного повороту та бурхливий розвиток природничих наук, то ми зрозуміємо, що виникненню такого нового наукового напрямку як деконструкція не тільки ніщо реально не загрожувало, але для нього було надано майже виняткові можливості.

Незважаючи на цей очевидний фактор, ригідність людської думки зазвичай відмовляється надати право певній теорії розвиватись за своїми законами. Дійсно, ще й сьогодні ми можемо відшукати велику кількість критиків, які заперечують деконструктивізм лише на тій підставі, що він, на їх думку, не відповідає традиційному розумінню наукового напрямку, тобто не має чітко визначених пошукових кордонів, досконалого категоріального апарату та, що найголовніше, предметів свого дослідження. Доводиться визнати, що філософія у своїх класичних зразках всю широку сферу гуманітарної думки витлумачує як хибно «нефілософську», тим самим зробивши «право на філософську рефлексію вузьким цеховим правом, яке гальмує сьогодні розвиток не тільки історико-філософського аналізу, але й взагалі філософствування як мистецтва мислити» [5, 10]. Подолати ці науково-світоглядні критерії можна лише використовуючи послідовний виклад аргументів на противагу такому способу бачення наукової активності. І одним з таких аргументів може виступати переконання, яке свого часу мло надзвичайне значення для актуалізації в Україні деконструктивізму як течії: «Поняття «деконструкція» – типовий приклад постмодерністського слововжитку, для якого у європейській метафізиці не існує адекватного аналогу... і яке може бути охарактеризоване лише завдяки уявленням» [6, 79].

Сам Ж. Дерріда в своїй системі не тільки не визначав деконструкцію у дефініціях, але й вважав прикрою оманю саму можливість такого визначення. Завдяки роботам Дерріда деконструкція постає як своєрідна техніка, зміст та сенс якої найшвидше можна визначити від протилежного: не метод, не критика, не руйнування, не здійснення, не синтез... «Дерріда пропонує нам зрозуміти деконструкцію не взагалі, а лише у конкретному її

здійсненні, тобто в ланцюгу взаємовідносин між поняттями, ряди яких відкриті у безкінечність» [7, 19]. Тому деконструкція може виступати подекуди технікою, а подекуди стратегією, спрямованою на виявлення корпусу неявних значень, які містяться між очевидними ланками нашого досвідного континууму. В такому контексті перше та найбільш значуще з деррідеанських здійснень – це, безумовно, деконструкція західної метафізики.

У 1967 році Дерріда трьома основними своїми роботами, а особливо «...Грамматологією» [8], вивів на сцену світових філософських досліджень революційний і контroversійний намір подолати автоматизм людської думки. Через це корпус деконструктивістських операцій стосовно метафізичності західноєвропейської філософії дозволяє віднести теоретичні здобутки Дерріда до загальної традиції європейського нігілізму. В цьому плані Дерріда виступає як прямий спадкоємець філософських ідей Ніцше, Гайдеггера та Вітгенштейна. «Нігілізм є тією довготривалою подією, від якої суттєво змінюється істина про суще в цілому, прагнучи обумовленого нею кінця... Істина про суще в цілому здавна носить назву «метафізики» [9, 64]. Для Ніцше метафізика – платонівський «світ ідей», а з ним і вся післяплатонівська філософія як «платонізм»; для Гайдеггера – культура мислення в цінностях та віра у категорії розуму, тобто саме те, що перестає задовольняти філософську думку сучасності і є причиною нігілістичного світобачення; для Дерріда – традиційне протиставлення чуттєвого та інтелектуального, тобто опозиційність, яка, власне, і є основним об'єктом його деконструкції. Для французького вченого найбільша загроза – метафізична домінанта стосовно всього конгломерату думок та відчуттів західної людини, «сон розуму» [10, 318] версії якого Дерріда, як і його попередники, також вбачає в усій філософії від Платона до Гуссерля.

Фактично, метафізика проблематизована в античності як пошук всезагального критерію знання, як процес залежності цього знання від ідеальних смислів, як прагнення граничної суті усіх речей. Самі ці аспекти стають у філософії ХХ століття головним об'єктом критики. У рамках деконструкції мова йде про «демонтаж метафізики як привілейованого дискурсу» [11, 10] західної цивілізації. Саме у невдоволеності метафізичним західним ідеалом вкорінені і основні інтенції деррідеанського підходу до явища тексту. По-перше, в межах деконструктивізму послідовно здійснюється переосмислення метафізики як мислення, ангажованого певними директивними смислами, націленого на постійність, цілісність і тривалість. По-друге, відбувається дистанціювання від традиційного метафізичного ідеалу

про світ, в якому існує певний таксис і про те, що від пізнання цього порядку як вічно тотожного самому собі залежить можливість осягнути корпус ідеальних сутностей. Відповідно до цього сама деконструкція є «надбудовою та нівелюванням, складанням та розкладанням в певному акті, а значить – перерозподілом, але мова йде не про будівельний матеріал, а про смисл, який іншим чином не дається в руки» [12, 74]. Водночас метафізику, «яка апологетизує диктатуру логосу над будь-якими знаковими формами його маніфестації (включно з такою формою як писемність) Ж. Дерріда позначає терміном «логоцентризм»... в межах якого текст та письмо приречені обслуговувати «смисл» і «логос» [6, 276]. Дерріда відкрито засуджує той факт, що сааме західна метафізика конститує знакові типи діяльності, якими, в свою чергу, традиційно вичерпується набір наших мовно-культурних кодів.

Безумовно, що найзначніша роль у розвінчанні систематики філософії та у створенні нового концептуального філософського простору у ХХ столітті належить Мартіну Гайдеггеру. Цей простір на багато років вперед обумовив загальне спрямування європейської філософії на «викриття» метафізичних конфігурацій думки. Так зване «подолання метафізики» відбуватиметься у тому розумінні, яке було закладене Гайдеггером на початку однойменної роботи: «Метафізика є рок у тому строгому смислі, що вона, будучи основною рисою західноєвропейської історії, прирікає маси людства на суще без того, щоб буття сущого як складова того й іншого могло виходячи з метафізики і нею колись бути поміченим, усвідомленим і сприйнятим у своїй істині» [2, 180].

Ці інтенції, закладені гайдеггерівською деструкцією як зведенням досвіду до підстав його можливості, отримали своє продовження, зокрема, і в деконструкції Дерріда. І спадковість та запозичення відстежуються тут не лише у лексичних, як дещо помилково прийнято вважати [13, 177] подібностях термінів: етимологія слова «деконструкція», як відомо, має у своїй основі аналог до грецького «аналізу» та латинського «впорядкування». Подібність та спадковість полягають якраз у незадоволені ресурсною базою західної метафізики та у переконанні, що її можливості вичерпані. Аналогічно до того як Гайдеггер відводить «істинній та вичерпній історії метафізичних позицій лише економічну роль доставляти будівельний матеріал, з якого після відповідної переробки «заново» будується світ «знання» [9, 148], Дерріда пропонує свою концепцію «розбирання-збирання», «перекладання-впорядкування» смислів з метою віднайдення їх нових значень, а метафізику заперечує на тій підставі, що в її межах досвідові

найчастіше приписуються невластивий порядок та директивні значення.

Насправді деррідеанська інтенція до подрібнення та перекомбінації досвідних ланок є настільки ж невід'ємною від історії західної думки, як і сама метафізика. Ідея простих нерозкладних осередків знання в історії філософії – це і філософський атомізм (світ як сукупність атомарних фактів – найпростіших положень речей, що є поєднанням, конфігурацією простих об'єктів), і прості ідеї Джона Локка, і плюралістичні ідеї Бертрана Рассела, і логічні теорії множин, де в чому і прагнення чистого знання в Канта, й гуссерлівська редукція, і трансгресія М. Фуко, і синтагматика тексту Ю. Лотмана, і, нарешті, деконструкція Ж. Дерріда. Власне, загострена наприкінці ХХ століття, ця тенденція коріниться в самій природі західної метафізики і є неминучим етапом історії ratio та філософії критеріїв. Тож зайвий раз підтверджується думка про історію людського знання як історію мисленнєвої активності взагалі, в якій не буває випадковостей, або ж ці останні є окремим випадком закономірного розвитку. У цьому контексті очевидно, що поділ руху людського розуму на фундаментальні, глибинні необхідності та на просто симптоматичні тенденції (до яких зазвичай відносять і деконструктивізм) є, безумовно, неприпустимим.

Звісно, крім гайдеггерівських впливів у рухах думок Дерріда дає про себе знати панівна постструктуралістська фокусация на аналогічній побудові світу. В її рамках так само критикуються практично всі суспільні феномени, а найбільше – мова. Але інтенції цих переконань все одно частково закладені гайдеггерівською проблематикою співвіднесення мови і буття, його постановкою різниці між буттям та сущим та розумінням метафізики у статусі онтології. Так традиційна історична орієнтація на загальну впорядкованість як на ідеальний буттєвий конструкт виступають у Гайдеггера прафеноменом мови, а в Дерріда – лексичними і семантичними ресурсами мови метафізики, яку необхідно деконструювати.

Характерно, що для Дерріда історія філософії ХХ століття є прикладом не тільки подолання, але й парадоксального підтвердження сили метафізичного світосприйняття. Адже замість згаданого традиційного мисленнєвого конструкту філософія і логіка ХХ століття напрацьовують інший – трансформоване прагнення ідеальної мови, яка була б здатна однозначно та адекватно висловлювати думку. Виникає унікальна проблемна ситуація, коли горизонт мови керує не тільки рухами думки, але й усім життєвим досвідом.

Послідовна актуалізація механізмів деконструкції якраз і здійснюється Ж. Дерріда як розгортання аналізу сучасного стану філософії у площині «мова – письмо – текст». Ця схема є настільки ж чіткою, наскільки й невичерпною. Завдяки принципу алієнованості до неї можуть бути залучені нові елементи, звісно за умови що ці елементи не суперечать установці на «подолання метафізики». Таке тривале й фундаментальне прагнення протистояти європейській метафізиці базується на безумовній нездатності західного ідеалу раціональності відповідати новим вимогам мислення у межах західної філософії. А про наявність нового типу мислення та необхідності нових системних підходів до традиційних філософських проблем у XX та XXI століттях годі й говорити. Втім, слід відзначити, що смисли Гайдеггера можуть вважатись тим безумовним передчуттям деконструкції, про яке говорили й говоритимуть доти, доки триватимуть рефлексії стосовно філософії Дерріда.

Для Дерріда подолання метафізики відбувається в просторі мови та тексту – в рамках метафізичної традиції (яка сама по собі є гранднарративом західної цивілізації) і яка є прикладом того, як нелогічний в своїй основі мові нав'язуються певні логічні конструкції. Критика метафізики деконструктивізмом (а ще вужче – деррідеанським надбанням у його рамках – граматологією, наукою про письмо та його можливості, на противагу лінгвістиці як науці про мову [8, 146-147]), є процесом досить опосередкованим, а прямим наслідком незадоволення є власне її логоцентричність, яка сама й спричиняє руйнівні для себе і конструктивні для загального філософського досвіду процеси. Безпосередньо з цим пов'язана й специфіка граматологічного рецепту, який Дерріда визначає як подвійне кодування, або подвійну бухгалтерію: «...необхідно не тільки виходити за межі позитивізму та сцієнтизму, але й одночасно акцентувати увагу на тому, що у фактичній науковій роботі сприяє її звільненню від метафізичних гіпотез, які обтяжують її визначення та рух від самих її джерел. Треба консолідувати все те, що у практиці науки вже починало виходити за межі логоцентричної замкненості» [14, 62].

Для наукової критики така методика є певним новаторством, яке межує з епатажем. Фактично, Дерріда визнає, що для якнайефективнішої боротьби з системою використовує позитиви арсеналу, напрацьованого цією ж системою, цілком слушно зауважуючи, що не бачить сенсу «обходитись без метафізичних понять аби атакувати метафізику» [15, 462], коли сама процедура подолання «відповідає головному принципіві Дерріда: підходити до кожного

явища з подвійної позиції його одночасного знищення і збереження – принципу «конструктивного деконструктивізму» [16, 113]. В певному сенсі подібні механізми використовувалась в надрах дёйзму просвітництва, філософська традиція якого прагнула до цілковитого оновлення філософії одночасно розуміючи що радикалізм не є дієвим чинником такого оновлення (вольтерівське «якби Бога не існувало, його б варто було б вигадати»). Втім, Просвітництво – це кардинально інша епоха, діячі якої прагнули пошуку інших граничних начал – начал розуму, науки, раціональності. У випадку ж з деконструктивізмом є відчуття що Дерріда прагне вибудувати на місці «розібраної» метафізики будівлю нової філософії, але без фундаментальних філософських підстав у цьому процесі побудови обійтись не зміг. Стратегія деррідаанського «нового бачення» виходить з того суттєвого фактору, що для боротьби із науковою системою, баченням або ідеологією, зазвичай – як найбільш дієвий – використовується структурний потенціал напрацьований цією ж традицією.

І саме на цій підставі Дерріда дозволяє собі зробити визначення суті основного принципу деконструкції, згідно з яким «...деконструкція не є негативною, і не є деструкцією» [17, 173], і прагне перш за все не руйнації (хоча і без неї деколи неможливо обійтись), а інших законів розташування, визначення нових пріоритетів у межах альтернативного дискурсу, який зазвичай важко піддається техніці традиційного філософського аналізу. «Руйнація гуманістичних цінностей є, фактично, ...стратегією, покликаною захищати західну інтелектуальну традицію (чи, в усякому разі, у випадку з Дерріда – уламки її руїн) від реальної небезпеки руйнування» [18, 46].

Ми прагнемо не лише проаналізувати та описати ті смислотворчі фактори, які обумовили виникнення та розвиток деконструктивізму, тобто здійснити своєрідну генеалогію філософської течії. Ми зосереджуємося на чинниках, які вплинули на світогляд французького вченого як спадкоємці традиції, що з нею Дерріда намагався якнайрадикальніше порвати. В той самий час методичні механізми дерріданської пропозиції виступають цілком закономірними та включають складові, які в жодному разі не суперечать вищезгаданій традиції. В цьому плані стратегія деконструкції виглядає абсолютно закономірною та своєчасною, адже її складові – мова, знак, писемність, і, нарешті – вершина філософії Дерріда, – концепція тексту, – це поняття широко відомі і загальнозживані не тільки у системі філософії, але й у корпусі супутніх їй наук. Всі попередні

спроби визначення та функціонування цих понять (і в особливості поняття тексту), яке базувались на функціях фіксування, опису та повідомлення, були якщо не абсолютно хибними, то, принаймні, науково недостатніми.

Коли деконструктивістську стратегію визначають як контрверсійну та протирічливу, таку що змінила ключові свої положення протягом власної еволюції, можна з впевненістю констатувати передчасність таких висновків та поспішність інвектив. Деконструктивізм в момент теоретичного формування вже містив всередині своїх посилів характерні риси гібридності. Уявний «поворот до метафізики», що начебто здійснився в деконструктивізмі наприкінці 80-х років є, насправді, рецепцією певних ідей І. Канта в плані автономії моралі, коли сам Ж. Дерріда звертається до визначення сутності етичних догм, моральності та справедливості [19, 10] та ряду як більш ранніх ідей (наприклад ідеї беконівських «ідолів» як прототипів логоцентризму західного типу мислення), так і пізніх (концепт деррідеанської «наявності» як ремінісценція субстанційності частки «є» через мовні онтологізації (логічна семантика та теорія імені Г. Фреге). А більшість бінарних опозицій, в просторі яких відбувається розгортання концепції деконструктивізму і так завжди були логічним продовженням концепту діалектичних протилежностей як догматів західної філософії.

Деконструктивізм в сенсі подолання традиції західноєвропейської метафізики є, фактично, одним з чергових етапів її генезису. Тому уявляються безпідставними звинувачування Ж. Дерріда у спробах руйнування філософської картини світу, швидше його деконструкція – це спроба вчерегове здійснити її сутнісне уточнення.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Карнап Р.* Преодоление метафизики логическим анализом языка // Аналитическая философия: Становление и развитие (антология). – М. : «Дом интеллектуальной книги», «Прогресс-Традиция», 1998. – С. 69-89.
2. *Хайдеггер М.* Преодоление метафизики // Хайдеггер М. Время и бытие: Статьи и выступления. – М. : Республика, 1993. – С.177-192.
3. *Лиотар Ж.-Ф.* Состояние постмодерна. – М. : Институт экспериментальной социологии, Спб.: Алетейя, 1998. – 160 с.
4. *Макинтайр А.* Интервью / Алисдер Макинтайр. Запись Д.В. Никулина // Вопросы философии. – 1996. – № 1. – С. 91-100.

5. *Вайнштейн О. Б.* Постмодернизм: история или язык? // Постмодернизм и культура. Материалы круглого стола. – Вопросы философии. – 1993. – № 3. – С. 3-16.
6. *Лук'янець В. С.* Філософський постмодерн / В.С. Лук'янець, О.М. Соболев ; Міжнародний фонд «Відродження». – К. : Абрис, 1998. – 350 с.
7. *Автономова Н. С.* Деррида и грамматология // Жак Деррида. О грамматологии. – М. : Ad marginem, 2000. – С. 7-107.
8. *Деррида Ж.* О грамматологии. – М.: Ad marginem, 2000. – 512 с.
9. *Хайдеггер М.* Европейский нигилизм // Мартин Хайдеггер. Время и бытие. – М. : Республика, 1993. – С.63-176.
10. *Деррида Ж.* От частной экономики к экономике общей: безоговорочное гегельянство // Деррида Ж. Письмо и различие. – СПб.: Академический проект, 2000. – 432 с.
11. *Марков Б. В.* Герменевтика Dasein и деструкция онтологии у Мартина Хайдеггера // Герменевтика и деконструкция. – СПб. : СПбГУ, 1999. – С. 10-33.
12. *Штегмайер В.* Жак Деррида: деконструкция европейского мышления. Баланс // Герменевтика и деконструкция. – СПб. : СПбГУ, 1999. – С. 68-91.
13. *Ильин И. И.* Постструктурализм, деконструктивизм, постмодернизм. – М. : Интрада, 1996. – 254 с.
14. *Деррида Ж.* Позиции. Семиология и грамматология. Беседа с Юлией Кристевой. – Киев : Д.Л., 1996. – С. 29-64.
15. *Деррида Ж.* Структура, знак і гра у дискурсі гуманітарних наук // Слово. Знак. Дискурс. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ століття. – Львів : Літопис, 1996. – С. 460-472.
16. *Ильин И. И.* Теория знака Жака Деррида и ее воздействие на современную критику США и Западной Европы // Семиотика. Коммуникация. Стыль. – М. : АН СССР, Институт научной информации по общественным наукам, 1983. – С. 108-125.
17. *Философия и литература. Беседа с Жаком Деррида // Жак Деррида в Москве: деконструкция путешествия.* – М. : РИК Культура, 1993. – С. 151-186.
18. *Регг М.* Кінець французького стилю: структуралізм і постструктуралізм у американському контексті // Слово і час. – 1996. – № 4-5. – С. 42-54.
19. *Деррида Ж.* Призраки Маркса. Государство долга, работа скорби и новый интернационал. – М. : Logos-altera, издательство «Ессе homo», 2006. – 256 с.

Стояцкая А. «Преодоление метафизики»: контраргументы деконструктивизма.

В статье проводится анализ теоретического потенциала деконструктивизма относительно стратегии преодоления

западноевропейской метафизики. Автор пытается представить деконструктивизм как один из этапов генезиса западной философии, которая стремится к самообновлению, как течение, отражающее не только философское настоящее, но и гносеологическое наследие всей предшествующей философской традиции. Отдельно рассмотрена проблема контраверсионности и противоречивости деконструктивизма как типа мышления, показана очевидная преждевременность подобных выводов. Продемонстрировано, что потенциал деконструктивизма как философской стратегии и типа мышления требует своего осмысления в контексте трансформационных преобразований современной философии.

Ключевые слова: деконструктивизм, преодоление метафизики, логоцентризм, европейский рационализм, бинарные оппозиции, речь, текст.

Stoyatska G. «Overcoming of metaphysic»: deconstruction controversy.

In the research the author investigates deconstructionist aspects of overcoming metaphysics and analysis of the theoretical capacity of deconstruction to this issue. The author demonstrates deconstruction as one of the stages of self-renewal of Western philosophy. First and foremost the conviction that arises on the basis of a systematic understanding of deconstruction as a strategy – it is entirely out of historicity. Deconstruction is seen as a trend, which reflects not only a philosophical moment, but also epistemological heritage of all previous philosophical tradition. The controversial issue of deconstruction analyzed separately. In modern philosophical studies the idea has gained popularity contradictory strategies of Jacques Derrida. Several authors argue that deconstruction is inconsistent concept and it changed the basic fundamental conclusions during development. This study shows a clear premature such conclusions. This study shows a clear premature such conclusions. It demonstrated that deconstruction is not enough studied as a special type of thinking. It requires its interpretation in the context of transformational changes of modern philosophy.

Keywords: deconstruction, overcoming metaphysics, logo-centrism, European rationalism, binary oppositions, speech, text.

Захаренко К.

**ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ
НЕДЕРЖАВНИХ СУБ'ЄКТІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ**

Максимальний результат щодо захисту вітчизняного інформаційно-культурного простору забезпечується співпрацею його державних і недержавних суб'єктів. Водночас демократичні країни мають значний досвід використання потенціалу недержавних суб'єктів інформаційної безпеки